

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์
การทดสอบความรู้ของผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
ครั้งที่ 3 (3/2548)

วิชา การสอบบัญชีที่ประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ (ส่วนอัตโนมัติ)

วันที่ 26 พฤศจิกายน 2548	เวลา 13.00-16.00 น.
สถานที่ทดสอบ อาคารเวียงคำ	ข้อสอบมี 3 ข้อ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	รวม 2 หน้า
แยกสมุดคำตอบข้อละ 1 เล่ม	แต่ละข้อมีคะแนนเท่ากัน

ห้ามคัดลอกหรือนำข้อสอบในส่วนนี้ออกนอกห้องสอบโดยเด็ดขาด

ในฐานะผู้สอบบัญชีในที่มงานเพื่อตรวจสอบบัญชีของกิจการขนาดกลางแห่งหนึ่งที่ใช้คอมพิวเตอร์ประมวลผล
ข้อมูลทางบัญชีในระบบออนไลน์ ท่านได้รับมอบหมายให้ประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในของกิจการ

คำสั่ง : จงระบุขั้นตอนที่ท่านจะใช้ในการทดสอบการควบคุมเพื่อประเมินการควบคุมภายในของกิจการ

ดังกล่าว

(20 คะแนน)

แนวคำตอบข้อสอบ ก.บช.
การทดสอบความรู้ของผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
ครั้งที่ 3 (3/2548)
วิชา การสอบบัญชีที่ประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ประเด็น การระบุขั้นตอนที่ใช้ในการทดสอบการควบคุมเพื่อประเมินการควบคุมภายในของกิจการที่ใช้คอมพิวเตอร์ประมวลข้อมูลทางบัญชีในระบบออนไลน์นั้น ควรเริ่มจากการทดสอบการควบคุมทั่วไป การควบคุมระบบงาน และมาจบที่การประเมินประสิทธิผลการควบคุมภายใน ซึ่งจะผลกระทบต่อการกำหนดขอบเขตการทดสอบสาระสำคัญของรายการทางบัญชี

ขั้นตอนการทดสอบการควบคุมเพื่อประเมินการควบคุมภายในของกิจการ ที่ประมวลผลข้อมูลทางบัญชีในระบบออนไลน์ มีดังนี้

ขั้นตอนการทดสอบการควบคุม

ด้านการควบคุมทั่วไป

1. สอบทานนโยบายด้าน User ID และ Password ว่ามีการกำหนดเป็นหลายลักษณะอักษร เช่น รหัสผ่านต้องถือเป็นความลับเฉพาะเจ้าของบัญชีเท่านั้น มีการกำหนดความยาวขั้นต่ำของรหัสผ่าน เปลี่ยนรหัสผ่านทุก 3 เดือน เป็นต้น
2. สอบทานคำบรรยายลักษณะงาน (Job Description) ว่ามีการระบุหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน
3. สังเกตการณ์ การปฏิบัติงานของแต่ละหน้าที่หลักว่ามีการแบ่งแยกความรับผิดชอบภายในหน่วยงานชัดเจน ได้แก่
  - โปรแกรมเมอร์
  - ผู้ปฏิบัติการ (Operator)
  - ผู้บริหารเครือข่าย
  - ผู้บริหารความปลอดภัยของระบบคอมพิวเตอร์
  - ผู้ใช้งาน (User)
4. ทดสอบบันทึกที่รหัสผ่าน (Pass word) ทั้งที่ได้รับอนุมัติ และไม่ได้รับอนุมัติเข้าไปในระบบงานผ่านทางเครื่องเทอร์มินอล เพื่อดูว่ามีการควบคุมการเข้าถึงข้อมูล(Logical Controls)หรือไม่
5. สอบทานว่ามีคู่มือ/ระเบียบวิธีการปฏิบัติในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขโปรแกรมที่เป็นหลายลักษณะอักษร
6. สอบทานเอกสารการขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขระบบงานว่ามีการอนุมัติจากเจ้าของระบบงาน
7. ทดสอบบันทึกที่รหัสผ่าน (Password) เพื่อแก้ไขข้อมูลในแฟ้มจากผู้ที่ไม่มสิทธิ เพื่อดูว่าระบบมีการจำกัดการเข้าถึงข้อมูลหรือไม่
8. สอบถามผู้บริหารระดับสูงว่ามีการสำรองข้อมูล และโปรแกรมอย่างสม่ำเสมอ และจัดเก็บไว้ทั้งในและนอกสถานที่
9. สังเกตการณ์การควบคุมศูนย์คอมพิวเตอร์ว่ามีการจำกัดผู้ที่ไม่ได้ อนุญาตเข้าไปศูนย์

ดังกล่าว หรือไม่ เช่น มีการใช้รหัสผ่านหรือบัตรในการผ่านเข้า-ออกศูนย์ มีอุปกรณ์ป้องกันไฟไหม้ มีการจัดสภาพแวดล้อมและอุณหภูมิที่เหมาะสม ฯลฯ

10. สอบทานแผนรองรับเหตุสุดวิสัย (Disaster Recovery Plan) ว่ามีกำหนดผู้รับผิดชอบ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ทดสอบ และปรับปรุงแผนให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

ด้านการควบคุมระบบงาน

การควบคุมด้านข้อมูลนำเข้า เช่น

11. สุ่มทดสอบร่วมกับผู้ใช้ในระบบงานจริง โดยการนำเข้ารหัสรายการทั้งที่มีและไม่มีในระบบ เพื่อดูว่า ระบบงานจะอนุญาตให้ทำรายการต่อหรือไม่ (ทดสอบการควบคุม Validity check)

12. สุ่มทดสอบร่วมกับผู้ใช้ในระบบงานจริง โดยการนำเข้าข้อมูลราคาต่อหน่วยที่เป็นตัวอักษร เพื่อดูว่าระบบงานจะอนุญาตให้ทำรายการต่อหรือไม่ (ทดสอบการควบคุมของ Type Check)

การควบคุมด้านประมวลผล เช่น

13. สุ่มทดสอบร่วมกับผู้ใช้ในระบบงานจริง โดยการนำข้อมูลที่มีมูลค่าสูงกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อดูว่าระบบงานจะอนุญาตให้ทำรายการต่อหรือไม่ (ทดสอบการควบคุม Limit Check)

14. สอบทานว่ามีการจัดทำบันทึกรายการฝ่าฝืน (Transaction Log) โดยแสดงข้อมูลเลขที่ เทอร์มินอล วัน เดือน ปี และเวลาผู้บันทึกข้อมูลรายการอย่างครบถ้วน

การควบคุมด้านข้อมูลผลลัพธ์ เช่น

15. สอบทานว่ามีการจัดทำทะเบียนคุมการแจกจ่ายรายงานผลลัพธ์อย่างครบถ้วน

16. สอบทานว่ามีการจัดทำบันทึกควบคุม (Control Log) เมื่อได้รับรายงานผลลัพธ์จากการประมวลผลแล้ว

17. สอบทานว่ามีการจัดทำรายงานผลลัพธ์ต่าง ๆ และจัดส่งให้กับผู้ที่ได้รับอนุญาตตรวจสอบอย่างครบถ้วนและทันเวลา

18. สอบถามเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมการจัดเก็บข้อมูลผลลัพธ์ การอนุญาตผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลผลลัพธ์ได้ ระยะเวลาที่จัดเก็บตามระเบียบหรือกฎหมายกำหนด และวิธีการทำลายข้อมูลผลลัพธ์ที่เหมาะสม

ผู้สอบบัญชีอาจพบว่าการทดสอบการปฏิบัติตามการควบคุมเฉพาะจุด (Specific Controls) ไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอบบัญชีอาจหยุดการทดสอบ และทำการประเมินผลกระทบของจุดอ่อนในการควบคุมภายในที่พบต่อความถูกต้องของงบการเงิน โดยอาจใช้การทดสอบสาระสำคัญเพื่อทดสอบความถูกต้องของรายการบัญชีแทน

ขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพการควบคุม

ในขั้นตอนนี้ผู้สอบบัญชีควรพิจารณาถึงประเภทของข้อผิดพลาด และความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้น พิจารณาระบบขั้นตอนการควบคุมที่สามารถป้องกันหรือค้นพบข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติดังกล่าว นอกจากนั้นผู้สอบบัญชีจะต้องประเมินจุดอ่อนต่าง ๆ อันได้แก่ประเภทของข้อผิดพลาดหรือความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นได้ และระยะเวลาผลกระทบต่อลักษณะระยะเวลา และขอบเขตของการตรวจสอบที่จะต้องใช้ และข้อเสนอแนะที่ต้องแจ้งต่อลูกค้า

โดยสรุปหลังการทดสอบการควบคุม หากผลการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในไม่น่าเชื่อถือ ผู้สอบบัญชีจะต้องขยายขอบเขตการทดสอบสาระสำคัญ ตรงข้ามหากผลการประเมินประสิทธิภาพมีความน่าเชื่อถือ ผู้สอบบัญชีจะต้องลดขอบเขตการทดสอบสาระสำคัญ